

אברהם זלקין

הרהורים על הפיוט "מראה כהן" הנאמר בסדר העבודה של יום הכיפורים

רשימה זו מוקדשת בהוקרה רבה לאדם גדול שהיה בתוכנו, וידע גם סבל לא מעט, ונשאר באמונתו הדתית ובאמונתו המקצועית כל ימיו – דב וירעבורג. כחבר וכקרוב לו אני מוסיף כי הקרבה בינינו בימי השירות העבאי ולאחריו, בעבודה המשותפת, הייתה לי מקור פורה ומפריה תמיד. לזכרו הברוך אני מקדיש את ההרהורים שעלו בלבי בלמדי מסכת יומא מתוך הספר על התלמוד הבבלי שדב הקדיש לי במילותיו "לאברהם אהבי ורעי".

כל ימיי תהיתי מה ראה הפייטן שחיבר את "מראה כהן", והוא עלום שם, לכתוב פיוט זה ולשבח בו את הכוהן היוצא שמח מבית המקדש לאחר עבודת היום הנורא.¹ נראה לי שכשם שנאמר במשה שעמד בנקרת הסלע בעבי הענן לבקש "סלחתי" לאחר חטא העגל, וירד מן ההר כשבידיו שני לוחות הברית ופניו קורנות בדברו מכוח המעשה ומכוח עמדו לפני האלוקים עד שנאלץ לשים מסווה על פניו הקורנות בדברו אל בני ישראל – כך ניסה הפייטן לתת פנים קורנות

¹ ראו דניאל גולדשמידט, מחזור לימים נוראים, מבוא, עמ' 484. וכן ראו את המשך פעולתו של המנוח גולדשמידט על ידי חתנו פרופ' יונה פרנקל ז"ל במועדים. ראו גם ספרו של ש"י עגנון "אתם ראיכם" על ימים נוראים, וכן את האמור בספרו של כהנא על בן סירא שבהם נאמר בין היתר על מראה הכהן בצאתו מבית קדשי הקדשים: "גדול אחיו ותפארת עמו...". ו"מה נהדר בהשגיתו מאהל ובצאתו מבית הפרכת", "ככוכב אור מבין עבים וכירח מלא בימי מועד" וכו'. אפשר ש"מראה כהן" שמופיע במחזור יום הכיפורים קיבל השראתו מבן סירא.

לכוהן הגדול שיצא מבית קודשי הקדשים לאחר סיום עבודתו במקדש בבגדי לבן ובידו הכף והמחתה הריקים מן הקטורת ומן הגחלים.² פניו של משה קורנות בירדו עם שני לוחות הברית ובהם "אנכי ה' וכו', ואהרן יוצא מבית קודשי הקודשים ובידו הכף והמחתה, לאמר: העושה את השליחות המוטלת עליו ככל אשר צווה זוכה לפנים קורנות. אין אהרון מקנא במשה כנותן התורה, ושמח הוא במילוי השליחות שהוטלה עליו בעבודתו ככוהן גדול. אנו נזכרים בכתוב שאמר המקום למשה על אהרן: "הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבבו".

הערך המוסף העולה מן הניסיון לתאר את הדברים שהובאו כאן הוא זה: ישמח משה במעשיו, ישמח אהרן בעבודתו וישמח כל אדם במילוי השליחות שהוטלה עליו ובלבד שיעשנה כראוי ובלב טוב.

הדברים מזכירים את השאלה שנשאל זושא, אחיו של ר' אלימלך, שאמר: כשאבוא למעלה לא ישאלוני – זושא, מדוע לא היית ר' אלימלך? אבל ודאי ישאלוני – זושא, מדוע לא היית זושא?

דב וירצבורג מורה היה כל ימיו ואיש של מקצוע היה בלימודי החשבון, המתמטיקה, הספרות והיהדות. לפניו נפתחו שערים בוועדות המקצועיות שהקים משרד החינוך במקצועות אלה, ודבריו נשמעו היטב. גם כשהוצעו לו עבודות של הדרכה ופיקוח וחברות בוועדות המקצועיות של משרד החינוך נשאר דב במקומו כמורה וכמנהל בית הספר "דוגמא" בירושלים.³

פותח היה את שיעוריו בתחילת השנה בסיפור על תהילה של עגנון, אישה חכמה, צדיקה ביראת השם, שהייתה בירושלים. הוא גם מילא מקום של מורים חסרים ואהב ללמדם את תורת המספרים ואת הנסתר שבהם. כך רכש המורה דב את אהבת כל תלמידיו שהוקירוהו רבות, וזכרו לא מש מהם כל הימים. מתלמידיו יצאו אנשי שם בתלמוד תורה, במדע ובמחקר. כך הוצב לו שם בפי כל יודעיו וצדקתו עומדת לעד.

² ראו ויקרא, אחרי מות, פרק טז, כג, רש"י: "ובא אהרון אל אוהל מועד... והוצאת הכף והמחתה בבגדי לבן".

³ הסמינר למורים על שם הרא"מ ליפשיץ, כיום המכללה לחינוך ע"ש הרא"מ ליפשיץ, היה מקור השראה לרבים, וביניהם גם למורים שלימדו בו. שם שאבנו כוחות, גם דב ואנוכי, מגדולי ההוראה שהיו בו כד"ר אליעזר פינצובר ז"ל וד"ר אליהו קצנלבוגן ז"ל שניהל את הסמינר לאחר הרא"מ ליפשיץ.